

ТЕМА № 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ

Мета: ознайомитися з методикою проведення екологічної експертизи в Україні, визначення ступеня екологічного ризику й безпеки запланованої чи здійснюваної діяльності; розглянути особливості організації комплексної науково обґрунтованої оцінки об'єктів екологічної експертизи; усвідомити значення оцінки впливу діяльності об'єктів екологічної експертизи на стан навколишнього природного середовища, здоров'я людей і якість природних ресурсів.

Необхідні матеріали: схеми, таблиці, словники, довідники, енциклопедії, підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Екологічна експертиза (ЕЕ) – це комплексний аналіз технологій, матеріалів, устаткування, техніки, проектів, планів, прогнозів та іншої документації, який проводять висококваліфіковані фахівці та експерти з метою визначення відповідності поданих матеріалів чинному законодавству. Здійснюється вона на підставі Закону України «Про екологічну експертизу».

В Україні діють такі види ЕЕ: *державна* (її висновки є обов'язковими для виконання), *громадська* (висновки носять рекомендаційний характер) та інші. Для об'єктів, які мають підвищений рівень екологічної небезпеки, проведення державної екологічної експертизи є обов'язковим.

Екологічна експертиза поширюється на об'єкти, які можуть негативно впливати на природне середовище: правову, нормативну й інструктивну документацію; проекти технічних систем, машин, механізмів і приладів, проектні рішення та програми розвитку; впроваджувані відкриття і винаходи; технології, технічні засоби, діючі технічні системи й ті, що будуються, аграрні, біотехнічні та інформаційні системи; унікальні антропогенні та природні системи й об'єкти (курорти, об'єкти історичної і культурної спадщини, природно-заповідні території); стан здоров'я населення і організація охорони здоров'я; відомі й нові речовини, енергоносії, сировина, матеріали, корми, продукти харчування, лікарські препарати, відходи; природоохоронні заходи, фонди, асигнування, системи стимулювання, ресурсозбереження; системи виховання, освіти та пропаганди; екологічні ситуації, що склалися в окремих регіонах; діючі об'єкти та комплекси, які чинять значний негативний вплив на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей.

Державне управління в галузі екологічної експертизи здійснюють Кабінет Міністрів України (КМУ), місцеві Ради народних депутатів, органи виконавчої влади на місцях, Мінекоресурсів і його органи на місцях, а також органи й установи Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) та інші органи державної виконавчої влади відповідно до чинного законодавства.

Фінансування державної екологічної експертизи здійснюється її замовником. Державні екологічні експертизи об'єктів, що реалізуються за рахунок державних капіталовкладень, фінансуються за рахунок державного бюджету. Фінансування державної екологічної експертизи екологічних ситуацій та екологічно небезпечних діючих об'єктів і комплексів, що проводиться за рішенням КМУ, місцевих Рад народних депутатів чи їх виконавчих комітетів, здійснюється відповідно за рахунок коштів державного бюджету, місцевих бюджетів, а також відповідних позабюджетних фондів охорони довкілля.

Основні етапи проведення експертизи:

- а) оголошення замовником через засоби масової інформації заяви про екологічні наслідки діяльності;
- б) подання замовником еколого-експертним органам комплексу документів з обґрунтуванням оцінки впливу на навколишнє природне середовище в такому складі: 1) паспорт робочого проекту; 2) загальна пояснювальна записка; 3) генеральний план; 4) будівельні рішення; 5) кошторисна документація.

Процедура проведення екологічної експертизи передбачає: перевірку наявності й повноти необхідних матеріалів і реквізитів на об'єкти екологічної експертизи та створення еколого-експертних комісій (груп) відповідно до вимог законодавства (*підготовча стадія*); аналітичне опрацювання матеріалів екологічної експертизи, в разі необхідності натурні обстеження і проведення на їх основі порівняльного аналізу та часткових оцінок ступеня екологічної безпеки, достатності та ефективності екологічних обґрунтувань діяльності об'єктів екологічної експертизи (*основна стадія*); узагальнення окремих експертних досліджень одержаної інформації та наслідків діяльності об'єктів експертизи, підготовку висновку екологічної експертизи та подання його зацікавленим органам і особам (*заклучна стадія*).

Проектно-кошторисна документація обов'язково повинна погоджуватися з органами державного нагляду. Після цього еколого-експертна комісія проводить аналітичне опрацювання матеріалів, а в разі необхідності – натурні обстеження. Потім узагальнює окремі експертні дослідження, готує висновки екологічної експертизи та надає їх зацікавленим органам.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Розглянути теоретичні засади проведення екологічної експертизи на території нашої держави.

Завдання 2. Ознайомитися з основними завданнями, принципами та об'єктами державної екологічної експертизи.

Завдання 3. Ознайомитися з процедурою проведення екологічної експертизи.

Завдання 4. Розробити екологічну експертизу певного об'єкта (відповідно до варіанта).

Завдання 5. Скласти схему послідовного порядку заповнення пунктів заявки на Державну екологічну експертизу (додаток Г):

- а) орієнтовний термін передачі документації на розгляд;
- б) інформація про розробника розділу оцінки впливу на стан навколишнього природного середовища (найменування організації, її підпорядкування, адреса, телефон);
- в) інформація про розробника документації, що буде передана на державну екологічну експертизу (найменування організації, адреса, телефон або прізвище автора, його адреса);
- г) вартість розробки документації чи проектно-кошторисна вартість розробки проекту, що будуть передані на державну екологічну експертизу (грн);
- д) найменування замовника, органу, що здійснює функції управління майном замовника, адреса, телефон;
- е) найменування органу, що затверджуватиме документацію;
- є) найменування об'єкта державної екологічної експертизи (для підприємств, установ, організацій – адреса, телефон);
- ж) перелік документації, що буде передана на державну екологічну експертизу;
- з) перелік організацій, з якими погоджено документацію, або умови впровадження нових матеріалів і речовин;
- к) найменування та обсяги продукції, що виготовляється чи буде виготовлятися.

За результатами виконаної роботи зробити висновок, виділивши основні проблеми проведення екологічної експертизи в Україні.

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність і основні принципи управління в екологічній сфері та вкажіть його правову основу.
2. Дайте визначення поняття «екологічна експертиза». Поясніть практичне значення екологічної експертизи в нашій державі.
3. Окресліть основну мету екологічної експертизи.
4. Перелічіть завдання екологічної експертизи.
5. Охарактеризуйте принципи екологічної експертизи.
6. Назвіть об'єкти, які підлягають екологічній експертизі.
7. Назвіть суб'єктів екологічної експертизи.

8. Визначте загальні вимоги до проведення екологічної експертизи.
9. Що підлягає екологічній експертизі?
10. Хто може входити до складу комісії, яка проводить екологічну експертизу?
11. Перерахуйте основні види діяльності та об'єкти, що можуть потенційно становити підвищену екологічну небезпеку.
12. Укажіть строки проведення екологічної експертизи.
13. Назвіть форми проведення екологічної експертизи.
14. Яка інформаційна база потрібна для здійснення екологічної експертизи?
15. Що може слугувати критерієм для призначення державної екологічної експертизи?
16. Для яких об'єктів і видів діяльності державна екологічна експертиза є обов'язковою?
17. Опишіть процедуру проведення екологічної експертизи.
18. Поясніть, як здійснюється фінансування державної екологічної експертизи екологічних ситуацій та екологічно небезпечних діючих об'єктів і комплексів.